

Bruk av truede dyr i tradisjonell kinesisk medisin

«As extinction spreads, some of the lost forms prove to be keystone species, whose disappearance brings down other species and triggers a ripple effect. The loss of a keystone species is like a drill accidentally striking a power line. It causes lights to go out all over.»

E.O. Wilson, *The Diversity of Life* (1992).

Ifølge FNs naturpanel er tap av naturmangfold en like stor trussel mot verden som klimaendringene, samtidig som naturmangfoldet i seg selv er et av de viktigste redskapene til å bremse dem. Naturpanelet anslo i sin rapport fra 2019 at én million av åtte millioner arter er truet, og at mange står i fare for å forsvinne i løpet av de neste tiårene. *The International Union for Conservation of Nature* (IUCN) oppgir at 28 prosent av alle arter de har vurdert, er truet og at faren for utryddelse akselererer.

Med dette som bakteppe startet Etikkrådet i 2020 opp arbeidet med et nytt tema – bruk av globalt truede dyrearter i produksjonen av tradisjonell kinesisk medisin (TCM). Dette er arter som IUCN har vurdert som kritisk truet, truet eller sårbare,⁷ eller som står på CITES' liste over arter som det ikke er tillatt å drive internasjonal handel med.⁸ Alle disse artene er truet av global utryddelse.

TCM omfatter mange typer behandlinger som akupunktur, massasje, bruk av urtemedisiner og medisiner som inneholder ingredienser basert på kroppsdeler fra ville dyr. Dette kan være skjellene fra pangolin, horn fra saigaantiloper eller knokler fra tigre og leoparder. Selv om dyredeler utgjør en liten andel av de ingrediensene som brukes i TCM, vil den økende etterspørselen etter TCM kunne bidra til at arter går tapt. For pangolinene, som ofte blir omtalt som verdens «*most trafficked mammal*», er TCM den største trusselen. Selv om internasjonal handel med dyredeler og levende, fredede dyr er forbudt, er den i sterk vekst, blant annet fordi markedet for TCM produkter er i vekst, ifølge *UN Office on Drugs and Crime* (UNODC).

Det er ikke forbudt å bruke kroppsdeler fra truede dyr i medisinproduksjon i Kina hvis ingrediensene kommer fra lovlige lagre. Kinesiske myndigheter etablerte for mange år siden lagre av kroppsdeler fra enkelte truede dyrearter, men det finnes ikke oppdatert informasjon om hvor store de offentlige lagrene er, hvordan de blir fylt opp, hvor dyredelene kommer fra, eller hvilke mengder som er brukt så langt. Ifølge UNODC er det indikasjon på at etterspørselen i økende grad dekkes av ulovlig handel.

Det er mange kinesiske farmasiselskaper i fondet, men ikke alle produserer TCM. Ved hjelp av konsulenter kartla Etikkrådet først hvilke truede arter som inngår i produksjonen av TCM, for deretter å identifisere produkter som inneholder slike ingredienser. Kartleggingen av hvilke arter som brukes i TCM, er basert på ulike utgaver av *The Pharmacopoeia of the People's Republic of China*⁹ som er et kompendium over blant annet offisielt godkjente TCM ingredienser, samt en oversikt fra *State Forestry Administration* fra 2004, som beskriver hvilke arter som er ansett som medisinske, og som er fredet i Kina.

Selskapene ble identifisert gjennom informasjon som de selv publiserer. Selskaper som produserer slike produkter, markedsfører produktene på sine nettsider der også ingredienslisten oppgis. Alle disse selskapene ble kontaktet og anmodet om informasjon om sin bruk av truede dyr i medisinproduksjon. De fleste selskapene svarte, men opplyste lite om sin bruk av truede dyr og understreket at deres praksis var lovlig. Bare ett selskap opplyste at det ville slutte å bruke slike ingredienser. Arbeidet med dette selskapet ble avsluttet etter at det hadde tatt ned nettsidene for de aktuelle TCM-produktene.

Så langt er fem farmasiselskaper blitt utelukket fra fondet. Mangelen på informasjon gjør det ikke mulig å kvantifisere det enkelte selskapets bidrag til miljøskade. Når det verken er kjent hvor mye et selskap bruker av truede arter, hvor dyredelene opprinnelig kommer fra, hvilke lagre av dyredeler som finnes, eller hvordan lagrene eventuelt fylles opp, mener rådet at spørsmålet om selskapenes medvirkning må dreie seg om hvorvidt truede dyrearter inngår i selskapenes produksjon eller ikke. Så lenge selskapene ikke kan vise til en konkret målsetting om å slutte å bruke kroppsdeler fra truede arter i sin produksjon og en tidsplan for når bruken av slike arter skal opphøre, legger Etikkrådet til grunn at det foreligger en uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlig miljøskade etter de etiske retningslinjene.

7 IUCN 2020. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2020-2. <https://www.iucnredlist.org>.

8 Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), spesielt vedlegg 1.

9 Med formuleringer menes TCM behandlinger kombinert med standardiserte mengder av spesifikke ingredienser slik de er definert i standarder fra myndighetene. En del i *the Pharmacopoeia of the People's Republic of China* omhandler slike standarder for et stort antall TCM formuleringer, der noen av formuleringene inneholder kroppsdeler fra truede arter.